

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Запорізька політехніка»

Кафедра «Іноземна філологія та переклад»



«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарного факультету
Микола ДЄДКОВ
» _____ 2024 року

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК6 Історія зарубіжної літератури ХХ – початку ХХІ ст.

(шифр і назва навчальної дисципліни)

освітня програма (спеціалізація) «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

спеціальність _____ 035 Філологія

галузі знань _____ 03 Гуманітарні науки

ступінь вищої освіти _____ бакалавр

2024 рік

програма з дисципліни «Історія зарубіжної літератури XX – початку XXI ст.»
 спеціальності 035 Філологія,
 освітня програма (спеціалізація) «Германські мови та літератури (переклад включно), перша –
 англійська»

Розробник: Ганна КОСТЕНКО, доцентка кафедри «Іноземна філологія та переклад»,
 кандидатка філологічних наук, доцентка
 (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Програма погоджена:

В.о. завідувачки кафедри

«Іноземна філологія та переклад»

Наталія ЖУКОВА

_____ 2024

Гарант освітньої програми

Кирил ТАРАСЕНКО

_____ 2024

Схвалено науково-методичною комісією гуманітарного факультету

Протокол від «21» серпня 2024 року № 1

Голова науково-методичної комісії

Микола ДЄДКОВ

_____ 2024

1. Опис навчальної дисципліни

Загальна характеристика

Обов'язковий освітній компонент	
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Обмеження щодо форм навчання	Без обмежень

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів	3	
Модулів	-	-
Змістових модулів	2	2
Семестр	5	5
Загальна кількість годин	90	
з них аудиторних:	28	6
<i>лекції</i>	14	4
<i>практичні</i>	-	-
<i>лабораторні</i>	-	-
<i>семінарські</i>	14	2
з них самостійної роботи:	62	84
Занять на тиждень	2	-
Індивідуальні завдання	1	1
Форма контролю	Іспит	

2. Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Історії зарубіжної літератури XX – початку XXI ст.» є допомогти студентській молоді прилучитися до культурної скарбниці людства, всесвітнього літературного процесу, збагатити їх духовний світ знаннями історії зарубіжної літератури, залучити до загальнолюдських цінностей, виховати в молоді почуття власної гідності, потребу в читанні, сформувати естетичний смак, високу загальну і читацьку культуру.

Ця мета реалізується шляхом досягнення таких цілей:

Практичної: сформувати у студентів розуміння основних принципів та правил аналізу художнього тексту, що дозволить їм розвиватися у науково-навчальному середовищі, брати активну участь у науково-дослідній роботі та перекладацькій практиці.

Освітньої: сприяти розвитку здібностей до самооцінки та здатності до самостійного навчання, що дозволить їм продовжувати навчання в академічному і професійному середовищі як під час навчання у ЗВО, так і після отримання диплома про вищу освіту.

Пізнавальної: залучати студентів до таких академічних видів діяльності, які активізують і далі розвивають увесь спектр їхніх пізнавальних здібностей.

Розвиваючої: допомагати студентам у формуванні фахових компетенцій з метою розвитку їх особистої мотивації, зміцнювати впевненість студентів щодо їх академічної та наукової діяльності, а також їх розуміння відмінностей між повсякденним і академічним чи професійно спрямованим спілкуванням.

3. Завдання вивчення дисципліни

Основними **завданнями** навчальної дисципліни є:

- виявлення особливостей розвитку літератури модернізму і постмодернізму;
- розкриття специфіки естетичних систем модернізму та постмодернізму;
- вміння характеризувати художні напрямки;
- аналіз етапів літературного розвитку і творчості найвагоміших письменників;
- вивчення закономірностей взаємодії загальних тенденцій, національного і особистого начала в літературному процесі;
- засвоєння теоретичних знань у межах вивчення питань формування літературних жанрів, еволюції художньої форми;
- формувати читацьку культуру студентів, сприяти їхньому творчому самовияву під час інтерпретації твору;
- розширювати читацький досвід студентів;
- виховувати у студентів повагу до національних традицій інших народів.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити: відповідно до навчального плану основної освітньої програми навчальної дисципліни «Історія зарубіжної літератури кінця XX – початку XXI ст.» передуює вивчення дисциплін – «Історія зарубіжної літератури від античності до XIX ст.»; дисципліни, вивчення яких спирається на цю дисципліну – «Практика перекладу основної іноземної мови», «Практика перекладу другої іноземної мови», «Теорія перекладу». **Постреквізити:** написання курсової роботи з курсу історії зарубіжної літератури.

5. Характеристика навчальної дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти повинні розвинути та вдосконалити такі **загальні компетентності**

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК-13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

спеціальні компетентності:

СК-1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

СК-5. Здатність використовувати системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до XXI століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

СК-7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

СК-8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

СК-10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий і спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН-2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідні дані з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН-3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН-7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН-8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН-13. Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).

ПРН-15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН-19. Мати навички участі в наукових і/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

6. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. *Зарубіжна література I пол. XX ст.*

Вступ до літератури I пол. XX ст. «Занепад Європи» і шляхи його подолання. Модерністські концепції світу і людини, революційно-радикальні процеси в суспільному і культурному житті Європи. Загальна характеристика літературного розвитку 20—30-х рр. освоєння літературою нових сфер дійсності, пошуки нових художніх форм. Нові жанри: політичні, романи-памфлети, документальні, інтелектуальний роман і драма, роман-міф. Особливості психологічного аналізу та історизму.

Авангардистські течії в літературі I пол. XX ст.

Експресіонізм: витоки, філософські й естетичні засади, особливості поетики: масштабність символіки, умовність, особливості тональності. «Лівий» і «правий» експресіонізм. Творчість Ф. КАФКИ. Проблематика творчості. Відбиття проблеми відчуження особистості, провини, безглуздості існування у новелах Кафки («Перевтілення», «У виправній колонії», «Присуд»). Універсалізація і міфологізація світу у творах Кафки. Романістика Кафки як модель «руху до смерті» чи «руху до Закону». Філософський роман «Процес», його проблематика. Модель людини і світу в романі «Замок», художні особливості прози Кафки. Творчість Кафки як «травестія іудейського міфа».

Література «потoku свідомості». Філософське підґрунтя, відмінність реалістичної літератури від психологізму. Творчість Марсе́ля ПРУСТА. Психологічна тема пам'яті в романі «У пошуках загубленого часу». Особливості психологічного аналізу: «потік свідомості» як метод воскресіння пам'яті. Прийом часової стереоскопії. Пруст і Бергсон. Відображення в романі соціальних і культурно-історичних проблем. Розуміння мистецтва як способу віднайдіння часу.

Д. ДЖОЙС як творець модерністського роману. Роман «Уліс», його художня природа, зв'язок з ранньою творчістю Джойса («Дублінці», «Портрет художника в юності»). Міфологізація дійсності в романі, роль гомерівського міфи — другий план, пов'язаний з образами «Одісеї». Художнє новаторство в безпосередньому зображенні «потoku свідомості», що поєднує минуле й сучасне. Впливи З. Фрейда. Значення досвіду Джойса в розвитку роману. Психологічна школа в англійській літературі (Д.Лоуренс), американський фрейдистський роман (Г. Міллер).

Своєрідність реалізму I пол. XX ст. Роман-епопея у творчості Р. РОЛАНА («Жан-Крістоф»), Т. ДРАЙЗЕРА («Американська трагедія»). Модернізація історії в романі Л. ФЕЙХТВАНГЕРА («Єврей Зюс»): проекція юдейського міфу. Інтелектуальний виховний роман Т. МАННА («Чарівна гора»): формування особистості і перспективи розвитку європейської культури. Роман-міф Т. Манна «Йосип і його брати»: гуманізація міфу і його переосмислення, філософський культурологічний роман Т. Манна «Доктор Фаустус»: проблема культури, мистецтва, естетичного антигуманізму. Доля цивілізації і мистецтва у романі Г. ГЕССЕ «Гра в бісер»: ствердження духовного начала на час руйнації цінностей і культури.

Тема «втраченого покоління» в соціально-психологічному романі Е. М. РЕМАРКА («На західному фронті без змін») та Е. ХЕМІНГВЕЯ («Прощай, зброе!»): протест проти війни, концепція кохання, філософія морального стоїцизму, непереможність «військового синдрому».

Роман-антиутопія (Г. Уеллс, О. Хакслі, Дж. Оруел): трансформації жанру в літературі XX ст. від переоцінки концепцій утопічної думки до засудження тоталітаризму.

Модерністська епопея В. ФОЛКНЕРА. Відбиття американського міфу у творчості Фолкнера. Вплив південної традиції. Проблематика і художня своєрідність роману «Галас і шаленство» (поліфонізм, психологізм, оповідна манера, композиція, концепція часу). Соціально-конкретне, національне і вічне в образі Йокнапатофи. Проблема «сноупсизму» в трилогії «Село», «Місто», «Особняк».

Модерністська поезія I пол. XX ст.

Поезії Г. АПОЛЛІНЕРА. Еволюція поетичного мислення від неоромантизму до «ноєм-розмов» і «віршів-малюнків» (зб. «Алкоголі», «Каліграми. Вірші Миру і війни»). Вплив естетики кубізму на пошуки нових поетичних форм. Поетичний дискурс Аполлінера в контексті раннього авангардизму. Аполлінер і сюрреалізм.

Відбиття філософської та естетичної позиції Р. М. РІЛЬКЕ у зб. «Часослов», «Нові поезії», «Сонети до Орфея». Жанрові форми поезій: молитви, заклинання, роздуми, «вірші-предмети». Ідея суцільного взаємозв'язку, цілісності світу. Поняття «Душа світу» як основа філософсько-етичної позиції Рільке. Рільке і російська поезія XX ст.

Модерний образ світу в поезіях Т. С. ЕЛІОТА (зб. «Пруфрок та інші спостереження», поеми «Безплідна земля», «Порожні люди»). Втрата людством духовних орієнтирів, апокаліптичне бачення цивілізації. Завершення

філософських і художніх пошуків у «Чотирьох квартетах». Євангельське трактування істини, своєрідність бачення культури.

Федеріко Гарсія ЛОРКА, зв'язок його творчості з модерними піснями і народною поетичною традицією. «Циганські романсеро» та «Поема про канте хондо»: традиційна міфологія і сучасний міф, жанри народного мистецтва, їх творча переробка. Трансформація сюрреалістичних елементів у поезіях Лорки. Своєрідність романтизму Лорки.

Зарубіжна література 1940-80-ті роки

Література Франції. Війна і французька література післявоєнного десятиліття. Причини актуалізації філософії **екзистенціалізму** і її вплив на французьку літературу. Екзистенціальні концепції у творах Жана Поля САРТРА. Витоки філософії Сартра, вплив німецької феноменології та екзистенціалізму. Іntenційність як поновлення прав реальності у праці «Буття і Ніщо». Роман «Нудота» — стан негативно вільної людини у позбавленому сенсу світі ворожих речей. Усвідомлення відповідальності за свободу у зб. оповідань «Мур». Концепція ангажованого екзистенціалізму в праці «Екзистенціалізм — це гуманізм» та його втілення у драматургії Сартра («Мухи», «Альтонські відлюдники»). Мистецька концепція Сартра в автобіографічній прозі «Слова».

А. КАМЮ. Еволюція екзистенційної концепції. Песимістична філософія життя в «Міфі про Сізіфа». Екзистенціальний аспект проблематики повісті «Сторонній». Роман-притча «Чума», проблема вибору і гуманістичне вирішення її, тема перестороги. Апологія індивідуалістичного бунтарства в публіцистиці письменника («Бунтівна людина»).

«Новий роман» 40-60-х рр. Основні тенденції в розвитку «нового роману»: лінія «тропізмів» (Наталі Саррот), лінія «предметизму» (А. Роб-Грійє), лінія «міфологізму» (М. Бютор). Художня своєрідність романів Н. Саррот «Золоті плоди» і Бютора «Зміна». **«Театр абсурду»** і його естетичні та філософські засади. Проблема і художня своєрідність п'єс Е. ЙОНЕСКУ «Голомоза співачка» і «Носороги» та трагікомедії С. БЕККЕТА «Чекаючи на Годо».

Німецька література. Друга світова війна і культурно-історичний розвиток післявоєнної Німеччини. «Епічний театр» Б. Брехта. Ефект «очуження» і дидактичний характер «Матінки кураж та її дітей» і «Життя Галілея». Генріх БЕЛЛЬ. **Осмищення історичного досвіду війни** в ранніх оповіданнях письменника і в романі «Де ти був, Адаме?» Романи і повісті Г. Белля про післявоєнну Німеччину («Дім без господаря», «Більярд о пів на десяту»). Заглиблений психологізм у творах письменника, сконденсованість художнього часу і його історичне осмищення в творах Г. Белля. Проблема і художня своєрідність роману «Груповий портрет з жінкою».

Швейцарська німецькомовна література. **Проблеми відповідальності людини і ролі культури** у трагікомедіях Ф. ДЮРРЕНМАТТА «Фізики», «Візит старої дами». Парадоксальний сюжет як модель абсурдності світу. Проблема обличчя і маски сучасної людини. Особливості поетики: елементи детективу, бурлеску, фарсу, антитези, схематичність образів. Проблема моральної відповідальності у романі М. ФРІША «Ното Фабер». Ідея пошуку власної

ідентичності у невідповідності видимого і суцього, протистоянні логіки і пристрасті. Мотив сліпоти і його семантика. Особливості поетики твору.

Змістовий модуль 2.

Англійська література. Особливості розвитку післявоєнної Англії. **Філософсько-інтелектуальна література Англії.** Філософський роман екзистенціалістської орієнтації. Проблематика і художня своєрідність романів А. МЕРДОК «Чорний принц» та «Сон Бруно». Психологічна дефективність, сконцентрованість на внутрішньому світі героїв. Екзистенціальне підґрунтя та елементи фрейдизму у творчості Мердок.

Своєрідне англійське поєднання традиційного і новаторського, реалістичного і модерного у творчості Дж. ФАУЛЗА. Естетичні концепції Фаулза у новелі «Башта з чорного дерева»: критичне ставлення до модернізму, прагнення до мистецтва. Роман «Жінка французького лейтенанта» і естетика інтертекстуальності. Використання прийомів сучасного модернізму в структурі класичного «вікторіанського» роману. «Відкрита» форма оповіді, що допускає варіативність художнього рішення конфлікту особистості і суспільства.

Антиутопія та антиколоніальний роман в літературі Англії (Дж. Оруелл, Г. Грін, В. Голдінг). Романи В. ГОЛДІНГА. Тема агресивного начала в людській природі («Володар мух»). Проблема співвідношення добра і зла («Шпиль»).

Грем ГРІН. Протиріччя між його релігійно-католицькими переконаннями і об'єктивно нерелігійним засудженням буржуазної дійсності. Тема тривоги за людину, тема злочину і кари в романах письменника. Своєрідність «географізму» романів Г. Гріна. Засудження колоніалізму в романі «Тихий американець». Християнство і комунізм в романі «Монсеньйор Кіхот». Проблема вибору і пошуку сенсу буття в романі «Вечір у Венеції, або вечеря з бомбою».

Література США. США після другої світової війни. «Холодна» війна і «гоніння за відьмами» як вияви агресивності зовнішньої і внутрішньої політики США. Масова література США. Повість-притча Хемінгуея «Старий і море»: універсальний характер задуму, символіка, біблійний підтекст, стилістична своєрідність, техніка «айсберга». **Нон-конформізм** в американській літературі середини ХХ століття. Бітники та їх світ у романі Д. СЕЛІНДЖЕРА «Над прірвою в житті». Тема опору героя обивательському конформізму і бездуховному існуванню середнього класу. Молодіжна субкультура 60-х рр. і її впливи на літературу.

Джон АПДАЙК. Роман «Кентавр» як вираження морально-етичної позиції письменника: реалістична умовність у використанні автором античної міфології як другого сюжетного плану. Проблема зіткнення гуманістичних духовних запитів самотнього інтелігента з сатирично змальованим обивательським середовищем. Мешканці Олімпу як персоніфікації окремих рис американської національної свідомості. Тема смерті і безсмертя. Образ Пітера як символ наслідування гуманістичних ідей. Повесть «Ферма» і критика основ американського життя в романі. Проблеми сім'ї в романі «Давай одружимося».

Американська література **чорного гумору**. Проблема свободи особистості, людина та система у романі К. КІЗІ «Політ над гніздом зозулі». Антифашистський

пафос та гротескно-сатиричне зображення цивілізації у романі-антиутопії К. ВОННЕГУТА «Бійня № 5, або Хрестовий похід дітей».

Співіснування традиційної та прозахідної тенденцій у сучасній японській прозі. Національна традиція у творчості Ясунарі КАВАБАТИ. Краса як ідеальна сутність світу, естетика «ніхон-но бі» в повісті «Країна снігу». Мистецтво життя як «тядо» в повісті «Тисячокрилий журавель»: роль традиції, природи, краси у долі людини. Головна тема повісті сум за прекрасним, що об'єднує людей. Місце і значення в повісті зображення традиційного ритуалу. Поетика повісті у наслідуванні класичної японської прози: особливості фабули, композиції, системи образів, символіки(кольору, речей, квітів), стилю.

Синтез національних та західноєвропейських традицій у творчості Кобо АБЕ. Суголосність проблематики та вибраного жанру з літературою екзистенціалізму. Відступ від канонів японської естетики та суспільної поведінки в романі «Жінка у пісках»: нетрадиційне сприйняття природи, краси, суспільства, свободи, жінки. Особливості поетики роману як порушення нормативності національної японської прози на рівні символіки, сюжету, стилю.

Література Латинської Америки. Специфіка латиноамериканського типу художньої свідомості. Передумови розвитку та культурно-історична своєрідність літератур країн Латинської Америки. Поєднання індіанської, європейської і африканської художньої традиції в літературах цих країн. Латиноамериканський роман і його художня природа (міфологічний роман, роман «магічного» реалізму, роман бароко).

Габріель Г. МАРКЕС. Філософсько-естетичні погляди письменника. Зображення історії і майбутнього латиноамериканської цивілізації в романі «Сто років самотності». Національна міфологема самотності. Макондо як земля обітована. Проблема зміни поколінь і цивілізацій, історичного і міфологічного часу. Філософія історії у творі. Особливості поетики роману: композиція, система образів, міфологічні та біблійні алюзії, карнавальне начало.

Роман А. КАРПЕНТЬЄРА «Концерт бароко». Аналіз основних віх світової історії через музичне мистецтво. Самобутні риси романного мистецтва письменника: зміщення і конденсація історичного часу, пластична виразність, символіко-метафоричний ряд, роль культурно-історичних ремінісценцій.

Природа письменницького обдарування Хорхе Луїса БОРХЕСА. Концепція філософії та історії культури у творчості Боргеса. Проблема духовного пошуку в поєднанні філософії, теології, літератури. Синтетичний жанр новели-есе у зб. «Вимисли», «Алеф», «Сад розбіжних стежинок». Культурологічний характер проблематики новел письменника. Особливості творчої манери як відбиття філософії луни в культурі: принцип варіативності асоціацій, метафор, парабол; інтертекстуальність прози; проблема автора.

Поняття «постмодернізм»: його інтерпретації як епохи, методу, прийому. Широке застосування постмодерністських прийомів у пошуках універсальної художньої мови. Своєрідність постмодернізму У. ЕКО, що засвоює традиційний культурний досвід з метою створення сучасного художнього синтезу. Еко про постмодернізм. «Ім'я троянди» – естетична декларація Еко у деструкції норм класичної поетики. Жанрова природа твору: пародія на історичний роман, жанр

«інтелектуального» детективу, мемуари, роман жахів. Мотив лабіринту як відтворення процесу пізнання та протиставлення діаметрально протилежних світоглядних концепцій щодо знання як знаряддя зберігання та пошуку істини. Інтертекстуальність як засіб створення узагальненої картини світу.

Східна версія літератури постмодернізму. «Хозарський словник» М. ПАВИЧА як роман-лабіринт. Гіпертекстуальність побудови роману, візуалізація паралельних документів і прочитання за принципом гіперпосилання. Відбиття гіперболічності Всесвіту у взаємній вмонтованості часових і просторових вимірів. Гра з текстовими структурами: маніпуляція системами цінностей і неперервність культурного досвіду. Міф про Адама у проекції світових релігій – сюжетний стрижень реконструйованого тексту. Хозарська історія як метафора долі світової культури.

Експеримент у французькій та німецькій літературі. Неоміфологізм в літературі: варіант М.Турньє. Романи К.Вольф «Кассандра» та «Медея» як інше прочитання античного сюжету. Постмодерні тенденції у французькій літературі (Ж. Ешноз, М. Уельбек). Постмодерністські тенденції у німецькомовних літературах. Використання національних традицій (Г. Грасс, П. Зюскінд, Е. Єлінек).

Англійська література кінця XX – початку XXI століть. Творчість Дж. Барнса та П. Акройда: проблеми історичної метапрози. Трансформація жанру біографічного роману. «Останній заповіт О.Вайльда» та «Curriculum Vitae» М.Спарк. Традиція «вікторіанського роману» у творчості Дж.Фаулза та А.Байєтт (романи «Жінка французького лейтенанта» і «Янголи і комахи»).

Мультикультуралізм і політика авторитетних культурних інстанцій (підтримка «літератури околиць» за допомогою Нобелівської, буковської премії тощо). Популярність культурних «метисів»: письменників, що належать одночасно до декількох національних традицій, виражають на одній мові досвід іншої культури.

Гібридність і «андрогинність»: злиття традицій і культурних форм заходу і сходу. К. Ісігуро: біографія і огляд творів. Фрагментарність спогаду, боротьба свідомості з психологічною травмою як центральні теми творчості. Оповідна техніка, за допомогою якої відображається ненадійність і суб'єктивність людської пам'яті: ненадійний оповідач.

Письмо Ісігуро – спроба створити художній текст універсальної зрозумілості і перекладуваності. Свідома відмова від «місцевого колориту», від словесної гри, від використання ідіом і алюзій, незрозумілих читачеві за межами Британії. Робота в умовах постійного «зворотного зв'язку» з аудиторією (зустрічі з читачем, письменницькі тури [book tours] тощо).

Біографія С. Рушді: до і після фатви. Творчість С. Рушді як мовний експеримент. Навмисна, прокламована спроба писати на англійському як на «одній з індійських мов». Теми «великої» і «малої» історії, пам'яті, травми (пор. з романами К. Ісігуро). Способи і ситуації розповіді, говір в романах Рушді. Оповідання як передсмертна сповідь («Прощальне зітхання мавра»); оповідання як спосіб відстрочити смерть: мотив казок «1001 ночі» («Опівнічні діти»). Тема словесної магії, слова як заклинання: художнє письмо як спосіб відтворити і знов

знайти втрачену батьківщину або наново створити батьківщину уявну. Рушді як есеїст і теоретик постколоніального письма: збірки есе «Уявна батьківщина», «Переступи цю межу».

Американська література кінця XX – початку XXI століть. Сучасні модифікації реалізму (жіноча перспектива Дж. К. Оутс). Жанрові моделі історичного роману (Г. Відал, Е. Л. Доктороу, В. Стайрона). Американський варіант літературного постмодернізму (Дж. Барт, Т. Пінчон, Д. Бартельм).

Прояви мультикультуралізму в США. Зміна ключової метафори самоусвідомлення: від «плавильного казана» до «салатниці». Бум «етнічної» літератури (починаючи з 1960-х рр.). «Чорна» література, література американських індіанців (оглядовий). Творчість Тоні Моррісон.

«Література переміщених осіб». «Велика» літературна мова як засіб виходу в глобалізований простір культури. Феномен літераторів, вимушених вибрати нерідну мову ради отримання голосу. Ранні прецеденти: Дж. Конрад, А. Стріндберг, Е. Іонеско, С. Беккет: відмова від вибору мови, принципова диглосія, автопереклади.

Мілан Кундера. Інтелектуальний бестселер. Гра в енциклопедизм (в т.ч., лінгвістичний): етимологічні відступи, історичні алюзії тощо. Вкраплення академічного дискурсу в літературному тексті. Багатомовність як природний спосіб самовираження гібридного, «переміщеного» суб'єкта.

7. Орієнтовний розподіл навчального часу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лк	Пр	сем	інд	с.р.		лк	пр	сем	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
МОДУЛЬ 1												
Змістовий модуль 1. <i>Зарубіжна література I пол. XX ст.</i>												
Тема 1. Світоглядні та естетичні засади модерністського мистецтва	17	2		2		13	17	2				15
Тема 2. Філософські та естетичні позиції в літературі першої половини XX ст.	8	2		2		4	8					8
Тема 3. Своєрідність реалізму I пол. XX ст. Тема «втраченого покоління» в соціально-психологічному романі. Філософське підґрунтя інтелектуального роману та драми	19	4		4		11	19					19
Разом за змістовим модулем 1	44	8		8		28	44	2				42
МОДУЛЬ 2												
Змістовий модуль 2. <i>Зарубіжна література 2 пол. XX ст. – початку XXI ст.</i>												
Тема 4. Постмодерністська проза другої половини XX століття	17	2		2		13	17	2				15
Тема 5. «Неовікторіанська література» Великої Британії як нове прочитання класичної літератури. Традиція «вікторіанського роману» у творчості Дж. Фаулза та А. Байєтт	15	2		2		11	15			2		13
Тема 6. Мультикультуралізм як феномен сучасної суспільної думки та його вплив на літературний процес	14	2		2		10	14					14
Разом за змістовим модулем 1	46	6		6		34	46	2		2		42
Усього годин	90	14		14		62	90	4		2		84

8. Види навчальних занять та їх орієнтовний зміст

№ з/п	Тема	Вид занять	Орієнтовний зміст
1	Світоглядні та естетичні засади модерністського мистецтва	лекційне	«Занепад Європи» і шляхи його подолання. Модерністські концепції світу і людини, революційно-радикальні процеси в суспільному і культурному житті Європи. Творчість М. Пруста, Дж. Джойса і Ф. Кафки у цей період
2	Роман В.Вулф «Місіс Делуей» і його сучасне прочитання у романі М. Канінгема «Години»	семінарське	Художнє новаторство в безпосередньому зображенні «потoku свідомості», що поєднує минуле й сучасне. Впливи З. Фрейда
3	Філософські та естетичні позиції в поезії першої половини ХХ ст.	лекційне	Поезії Г. Аполінера: еволюція поетичного мислення від неоромантизму до «поем-розмов» і «віршів-малюнків» (зб. «Алкоголі», «Каліграми. Вірші Миру і війни»). Модерний образ світу в поезіях Т. С. Еліота (зб. «Пруфрок та інші спостереження», поеми «Безплідна земля», «Порожні люди»). Федеріко Гарсія Лорка, зв'язок його творчості з модерними піснями і народною поетичною традицією
4	Екзистенціалізм у творчості Ж.-П. Сартра і А. Камю. П'єса «Мухи» і повість «Сторонній»	семінарське	Витоки філософії Сартра, вплив німецької феноменології та екзистенціалізму. Роман «Нудота» – стан негативно вільної людини у позбавленому сенсу світі ворожих речей. Еволюція екзистенційної концепції А. Камю
5	Своєрідність реалізму І	лекційне	Тема «втраченого покоління»

	пол. XX ст.		в соціально-психологічному романі. Філософське підґрунтя інтелектуального роман
6	Творчість Е. Хемінгуея і Дж. Апдайка як різні підходи до реальності	семінарське	Прийом «айсбергу» Е. Хемінгуея. Короткі оповідання. Роман Дж. Апдайка «Кентавр»
7	Драматургія XX ст.	лекційне	Вплив Г. Ібсена та Б. Шоу. «Епічний театр» Б. Брехта
8	Еволюція драматургії: від інтелектуалізації до абсурду	семінарське	Театр абсурду. Е. Іонеско «Носороги» та С. Беккет «В очікуванні Годо». Проблеми відповідальності людини і ролі культури у трагікомедіях Ф. Дюрренматта «Візит старої дами». Парадоксальний сюжет як модель абсурдності світу.
9	Постмодерністська проза другої половини XX століття	лекційне	Поняття «постмодернізм»: його інтерпретації як епохи, методу, прийому. Широке застосування постмодерністських прийомів у пошуках універсальної художньої мови. Своєрідність постмодернізму У. Еко, що засвоює традиційний культурний досвід з метою створення сучасного художнього синтезу. Еко про постмодернізм
10	Романи П. Зюскінда «Парфюмер» і М. Павіча «Хозарський словник» як різні версії постмодерністської прози	семінарське	Гіпертекстуальність побудови роману, візуалізація паралельних документів і прочитання за принципом гіперпосилання. Гра з текстовими структурами: маніпуляція системами цінностей і неперервність культурного досвіду
11	«Неовікторіанська література» Великої	лекційне	Творчість Дж. Барнса та П. Акройда: проблеми

	Британії як нове прочитання класичної літератури		історичної метапрози. Традиція «вікторіанського роману» у творчості Дж. Фаулза та А. Байетт
12	Історія і особистість в літературі постмодернізму	семінарське	«Останній заповіт Оскара Вайлда» П. Акройда і «Папуга Флобера» Дж. Барнса як два різновиди біографії письменників
13	Мультикультуралізм як феномен сучасної суспільної думки та його вплив на літературний процес	лекційне	Специфіка латиноамериканського типу художньої свідомості. Передумови розвитку та культурно-історична своєрідність літератур країн Латинської Америки. Поєднання індіанської, європейської і африканської художньої традиції в літературах цих країн. Латиноамериканський роман і його художня природа (міфологічний роман, роман «магічного» реалізму, роман бароко).
14	Мультикультуралізм у сучасній літературі Великої Британії	семінарське	Письмо Ісігуро – спроба створити художній текст універсальної зрозумілості і перекладуваності. Свідома відмова від «місцевого колориту», від словесної гри, від використання ідіом і алюзій, незрозумілих читачеві за межами Британії. Творчість С. Рушди як мовний експеримент. Навмисна, прокламована спроба писати на англійському як на «одній з індійських мов». Теми «великої» і «малої» історії, пам'яті, травми (пор. з романами К. Ісігуро). Мотив казок «1001 ночі» («Діти опівночі»).

9. Форми та методи контролю

Використовуються такі методи контролю: усний контроль (опитування на семінарських заняттях, а для заочної форми навчання – на усному заліку), письмовий (підготовка читацького щоденника), а також методи самоконтролю і самооцінки.

Форми контролю:

- усні відповіді за темами семінарських занять;
- читацький щоденник;
- залік (усна форма).

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка»¹, передбачено такі контрольні заходи: вхідний, поточний, рубіжний (модульний, тематичний, календарний), відстрочений, підсумковий та семестровий контроль, а також комплексні контрольні роботи та ректорські контрольні роботи.

Система контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Історії зарубіжної літератури ХХ – початку ХХІ ст.» передбачає поточний, рубіжний та підсумковий контроль (індивідуальне завдання та усний залік).

Поточний контроль проводиться під час аудиторних (семінарських) занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи. Для поточного контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Історії зарубіжної літератури ХХ – початку ХХІ ст.» враховується:

- систематичність та активність роботи на семінарських заняттях;
- виконання обов'язкових завдань самостійної роботи.

Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання поточний контроль та оцінювання знань здійснюється з урахуванням роботи на семінарських заняттях (активність, участь у дискусіях тощо). Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією під час проведення заліку і враховуються викладачем при визначенні результатів рубіжного контролю та підсумкової оцінки з дисципліни.

Рубіжний (модульний, тематичний, календарний) контроль – це контроль знань здобувачів вищої освіти після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни. Проводиться у вигляді модульної контрольної роботи або за результатом поточного контролю.

Підсумковий контроль з дисципліни проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньому ступені або на окремих його завершених етапах за 100-бальною системою.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувачів вищої освіти.

¹ Положення про організацію освітнього процесу Національного університету «Запорізька політехніка» / Укладачі: В. Грешта та ін. НУ «Запорізька політехніка», 2021. 41 с.

Семестровий контроль з дисципліни «Історії зарубіжної літератури XX – початку XXI ст.» проводиться у формі іспиту, під час якого перевіряється володіння здобувачем освіти навчальним матеріалом, визначеним робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені робочим навчальним планом, індивідуальним навчальним планом здобувачів вищої освіти.

Підсумкова оцінка із дисципліни, яка виставляється в екзаменаційну відомість є сумою балів за різні види навчальної роботи (семінари, індивідуальне завдання (читацький щоденник), усна відповідь на іспиті).

Протягом семестру здобувачі освіти проходять два рубіжних контролю по 2-м змістовим модулям. Вони можуть отримати оцінку з дисципліни за результатами поточної роботи, рубіжних контролів та виконаного індивідуального письмового завдання.

Підсумкова оцінка визначається як сумарна двох контролів за перший та другий змістові модулі, відповідей на семінарських заняттях, читацького щоденника.

Поточне тестування та самостійна робота														Підсумковий тест	Читацький щоденник	Оцінка
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2								55	10	60-100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14			
1	4	1	4	1	4	1	4	1	4	1	4	1	4			

T1, T2 ... T14 – теми змістових модулів.

Контроль знань здобувачів вищої освіти *заочної форми навчання* здійснюється шляхом виконання та подальшого захисту контрольної роботи у вигляді відповідей на питання, що стосуються змісту роботи (40 балів за контрольну роботу та 20 балів за усний захист). Додатково (40 балів) вони отримують, відповідаючи на іспиті.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
60 – 100	60 – 100	зараховано
1-59	незадовільно	не зараховано

11. Політика курсу

Під час навчання студенти зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності:

- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю;
- дотримуватися норм законодавства про авторське право;
- приймати активну участь у навчальному процесі;
- не запізнюватися на заняття, не пропускати заняття без поважних причин;
- самостійно і своєчасно вивчати матеріал пропущеного заняття;
- давати достовірну інформацію про результати власної навчальної діяльності.
- бути терпимим і доброзичливим до однокурсників та викладачів.

12. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Історія зарубіжної літератури ХХ – початку ХХІ століття» для студентів спеціальності 035.04 «Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно)» / Укл.: Г. М. Костенко. Запоріжжя, 2024. 42 с.

13. Перелік навчальної, наукової та довідкової літератури

1. авиденко Г. Й., Стрельчук Г. М., Гричаник Н. І. Історія зарубіжної літератури ХХ століття: навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2007. 504 с.
2. авиденко Г. Й., Чайка О. М., Гричаник Н. І. Кушнерьова М. О. Історія новітньої зарубіжної літератури: навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2008 274 с.
3. Автобіографія Милорада Павича // Всесвіт. 2002. № 7-8. С. 26.
4. Бульвінська О. І. «Новий роман» Мілана Кундери: теорія і практика // Зарубіжна література в навч. закладах. 2003. № 11. С. 28-35.
5. Бульвінська О. І. Перший письменник третього тисячоліття, або Милорад Павич і гіпертекст // Зарубіжна література. 2003. № 5. С. 35-40.
6. Грищенко Л. «Від історії людства до історії духовності». Матеріали до вивчення роману Г. Г. Маркеса «Сто років самотності» // Всесвітня література та культура. 2001. № 5. С. 41-44.
7. Денисова Т. Н. Історія американської літератури ХХ ст. К., 2002. С. 115-128.
8. Денисова Т. Н. Плутані стежки Дж. Апдайка // Всесвіт. 1973. № 10. С. 53-58.
9. Денисова Т. Н. Проза Дж. Апдайка // Всесвіт. 1967. № 7. С. 30-32.
10. Денисова Т. Н. Роман і романісти США ХХ ст. К., 1990. С. 80-86.
11. Дітькова С.Ю. Приречені на самотність. До вивчення роману Г. Г. Маркеса «Сто років самотності» // Всесвітня література та культура. 2005. № 9. С. 13-18.

12. Енциклопедія постмодернізму / пер. з англ. В. Шовкун; ред. Ч. Вінквіста та В. Тейлора: наук. ред. пер. О. Шевченко. К.: вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. 503 с.
13. Зарубіжна література ХХ століття / за ред. М. І. Борецького. Львів, 2000. С. 108-120.
14. Затонский Д. В. Модернизм и постмодернизм. Мысли об извечном коловращении изящных и неизящных искусств. Харьков : Фолио, 2000. 256 с.
15. Кабкова О. Істинність магічного простору мистецтва (за романом Дж. Фаулза «Маг») // Всесвіт. 2006. № 11-12. С. 52-54.
16. Кабкова О.В. Коли відлітають ангели... (Проблемний аналіз новели Г. Г. Маркеса «Стариган з крилами») // Всесвітня література. 1998. № 12. С. 15-17.
17. Киченко О. Міфологічний простір постмодерністського роману: «Маг» Дж. Фаулза у контексті традицій // Всесвіт. 2003. № 5-6. С. 5-8.
18. Киченко О. Європейський постмодернізм : витоки і сучасна літературна традиція // Всесвіт. 2004. № 5-6. С. 24-26.
19. Ковбасенко Л. В. Хазарська міфологія від Милорада Павича // Всесвітня література. 2003. № 4. С. 11-14.
20. Літературознавчий словник-довідник / Гром'як Р. Т., Ковалів Ю. І. та ін. К. : ВЦ «Академія», 1997. 752 с.
21. Меншій А. М. Проблема самотності в японській літературі // Зарубіжна література. 2006. № 7-8. С. 27-29.
22. Михальська Н., Щавурський Б. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. Тернопіль : «Навчальна книга», 2006. 313 с.

14. Рекомендовані інформаційні джерела

1. Вступ. Літературознавство як наука / Наєнко М. К. Історія українського літературознавства : підручник : електрон. версія. URL : <http://litmisto.org.ua/?p=3929>.

2. Моклиця М. Основи літературознавства. Посібник для студентів, Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. 192 с. : електрон. версія. URL : <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/818/1/vstup%20literat.pdf>.

3. Репозитарій НУ «Запорізька політехніка». URL : <http://eir.zp.edu.ua/handle/123456789/386>.

4. Теорія літератури як наука : електрон. версія. URL : <http://ukraine.velesava.com/?p=11/>.